

УДК 657:339.9

Максименко І. Я.¹, Хмура М.Ю.²

¹канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. БТЕ-0113 НУ «Запорізька політехніка»

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В останні роки характеризуються активізацією зовнішньоекономічної діяльності підприємств, що зумовлено процесами глобалізації, інтеграції національних економік та розширенням міжнародних ринків. Водночас зростання обсягів зовнішньоекономічних операцій супроводжується підвищенням рівня ризиків, серед яких валютні, митні, податкові, політичні та комерційні. У цих умовах особливого значення набуває бухгалтерський облік як інформаційна система, що забезпечує формування достовірної та своєчасної інформації для прийняття управлінських рішень. Розуміння ролі бухгалтерського обліку у процесі ідентифікації та мінімізації ризиків ЗЕД є необхідною умовою ефективного функціонування підприємства на міжнародному ринку.

Бухгалтерський облік у сфері зовнішньоекономічної діяльності є системою збору, обробки та узагальнення інформації про господарські операції, пов'язані з експортом, імпортом, міжнародними розрахунками та валютними операціями. Він охоплює облік контрактів, митної вартості, валютних курсів, податкових зобов'язань і фінансових результатів від ЗЕД.

З розвитком міжнародної діяльності підприємств бухгалтерський облік набуває нових функцій, зокрема у сфері управління ризиками. Однією з ключових переваг ефективно організованого обліку є можливість своєчасного виявлення ризикових операцій. Завдяки аналітичному обліку та контролю за виконанням контрактів підприємство може мінімізувати фінансові втрати, пов'язані з коливанням валютних курсів, зміною митного законодавства або невиконанням зобов'язань контрагентами.

Розвиток облікових систем також сприяє підвищенню ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє автоматизувати облік операцій, підвищити точність розрахунків і забезпечити прозорість фінансової інформації. Це, своєю чергою, сприяє зниженню ризиків помилок, шахрайства та фінансових втрат [1].

Бухгалтерський облік відіграє ключову роль у трансформації системи управління підприємством, забезпечуючи інтеграцію фінансової інформації з процесами прийняття рішень. Він дозволяє оцінювати ефективність зовнішньоекономічних контрактів, аналізувати витрати та доходи, а також

прогнозувати можливі ризики. Це сприяє формуванню більш обґрунтованої стратегії розвитку підприємства на міжнародних ринках.

Попри наявні виклики, ефективна організація бухгалтерського обліку відкриває значні можливості для підприємств. Вона забезпечує підвищення фінансової дисципліни, прозорість операцій та довіру з боку партнерів і інвесторів. Завдяки якісній обліковій інформації підприємства можуть оптимізувати витрати, підвищити конкурентоспроможність і розширити свою присутність на міжнародних ринках [2].

Таким чином, бухгалтерський облік є фундаментальною складовою системи управління підприємством, що забезпечує не лише контроль і прозорість зовнішньоекономічних операцій, а й формує передумови для їх безпечного, ефективного та стратегічно орієнтованого здійснення.

Висновки. Отже, бухгалтерський облік виступає не лише інструментом відображення зовнішньоекономічних операцій, а й ефективним механізмом управління ризиками підприємства. Його значення полягає у забезпеченні своєчасного виявлення загроз, контролю за їх впливом та формуванні інформаційної бази для стратегічного управління ЗЕД. В умовах динамічного зовнішнього середовища підвищення ефективності облікової системи, її цифровізація та адаптація до міжнародних стандартів є необхідною передумовою мінімізації ризиків і забезпечення сталого розвитку підприємства на глобальному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Максименко І. Я., Гребенюк І.О. Сучасні підходи до організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю в управлінні підприємством: можливості та виклики. *Агросвіт*. 2025. № 24. С. 214-220. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/8354/8487> (дата звернення 23.03.2026)
2. Сисюк С. В. Оцінка та страхування ризиків у зовнішньоекономічній діяльності: обліковий аспект. *Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування*. 2015. № (2(72)), 86–91. [https://doi.org/10.26642/jep-2015-2\(72\)-86-91](https://doi.org/10.26642/jep-2015-2(72)-86-91) (дата звернення 23.03.2026)